

Benda a hatásvizsgálat zárszavában azt kérdezi: "Vajon meg tud e gyökerezni ez az emberközpontú pedagógiai rendszer a Magyar Ugaron?"

Nehezen. - A program "története" során kevés konkrét "eredményt" mutathat fel az alkotók szerint. Viszont a HKT program fontosságát szociálpszichológiai, neveléseméleti, társadalomlélektani érvekkel indokolják és igazolják.

Sikerességének meghatározása legalább két oldalból lenne lehetséges. Egyrészt a program tudományos-elméleti kompetenciája, másrészt az empirikus-gyakorlati hatások feldolgozása, bejáratása miatt.

[Akciókutatásról van szó, elképesztően széleskörű, alapos vizsgálati anyagokkal dolgoznak. Sajnos az a reményük, hogy a program a társadalmi háttértől valamennyire is függetlenül fejtheti ki hatását - nem teljesült. Az iskolák "rejtett tanterve" ma még nem változtatható meg - sajnós. Ezek a vizsgálatok folyamatos késztetést jelenthetnek az iskolai képzés lassú javítására. Talán a társadalmat is valamilyen közvetett reflexiókra kényszeríthetik.

Persze nem csak a pedagógia, hanem a kultúrális szféra egésze az amely nem nagyon tud mit kezdeni ezekkel a programokkal. Nem alakultak ki azok a "jellegzetes vélekedések, amelyeket közösen vall a társadalom."

A tudományos teljesítményen, az akciókutatáson túl pontos és bizonyos értelemben komor dokumentuma ez a program a mindennapi pedagógiai küzdelemnek.

[A HKT módszer más alternatív programokkal összevetve is megállja a helyét. Gondolok itt a Petersen féle Jéna-plan iskolára, illetve a Walldorf iskolára. Mindegyik ember, illetve gyermekközpontú. Nem /csak/ a felzárkóztatásra ügyelnek, hanem felvállalják a tehetséggondozást is. A Waldorf a hangsúlyt a mit lehet-re helyezi, a HKT elsősorban a társas kapcsolatokra épít, mert úgy véli, hogy ezzel tud magabiztos, kiegyensúlyozott embereket nevelni.

A tanár sehol sem mindenható tekintély, sokkal inkább segítő "kalauz", bár szerepe persze nagyon fontos.

Mindhárom program nevelésközpontú, fontos a tanuló önállósága, kreativitása. A HKT teljes tanítási napban is gondolkodik, valamint az egyéni, ill. a kiscsoportos tanulás híve, szemben a Waldorf iskolával, amely nagy közösségekben dolgozik.

HKT részben a humanisztikus pszichológia /Fromm, Rogers/ gondolatait tükrözi, amely az embert önálló akarattal, önszervező képességekkel rendelkező lénynek tartja.

Kooperatív programra épül, hiszen társas érintkezések, együttműködés az alapja mindennek. Fontos a tanulás, mint folyamat, amelyben a tanár is tanul, fejlődik. /Mellesleg Gramsci is ezt mondta, igaz kicsit más aspektusból./

Benda az együttműködést a hatékonyság fejlesztése miatt is kiemeli. Fontos a szabályalkotás, s ezeknek a konszenzusre épülő közös elfogadása. Így egyre jobban tudja irányítani a tanuló a saját tanulási folyamatát.

A HKT-t nagyon jó alternatív programnak tartom.DE!

Végezetül idézném Bourdieau egy talán idevágó gondolatát:

" A logikai ellentmondás, amibe a kutatás ütközik, arra késztet bennünket, hogy feltegyük a kérdést: vajon nem zárja e ki még a kutatási szándékot is annak a rendszernek a logikája, amelyet a kutatás tanulmányozni akar? Ez a logikai ellentmondás arra kell, hogy késztesen bennünket, hogy megvizsgáljuk azokat az intézményesített és társadalmi körülményeket, amelyek akkor is lehetővé teszik a pedagógiai viszony fennmaradását, éspedig a benne élők boldog tudatlansága mellett, amikor a legcsekélyebb mértékben sem valósítja meg a látszólag legsajátabb célját."